

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2009. gada 8. septembrī*

Lieta C-42/07

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Tribunal de Pequena Instância Criminal do Porto* (Portugāle) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2007. gada 26. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2007. gada 2. februārī, tiesvedībā

Liga Portuguesa de Futebol Profissional,

Bwin International Ltd, bijusī ***Baw International Ltd,***

pret

Departamento de Jogos da Santa Casa da Misericórdia de Lisboa.

* Tiesvedības valoda — portugāļu.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*] un K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši A. Ticano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], K. Šimans [*K. Schiemann*] (referents), J. Klučka [*J. Klučka*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. Toadere [*C. Toader*] un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kassel*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],
sekretāri: K. Štranca-Slavičeka [*K. Sztranc-Slawiczek*] un B. Fileps [*B. Fülöp*],
administratori,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 29. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Liga Portuguesa de Futebol Profissional* un *Bwin International Ltd* vārdā — E. Serra Horhe [*E. Serra Jorge*], *advogado*, kā arī K. D. Ēlermans [*C.-D. Ehlermann*] un A. Gutermuts [*A. Gutermuth*], *Rechtsanwälte*,
- *Departamento de Jogos da Santa Casa da Misericórdia de Lisboa* vārdā — V. Rodrigess Felisiano [*V. Rodrigues Feliciano*], *procurador-adjunto*,
- Portugāles valdības vārdā — L. Inešs Fernandišs [*L. Inez Fernandes*] kā arī L. Duarte [*L. Duarte*] un A. Matoša Barroša [*A. Matos Barros*], *pārstāves*,

- Beļģijas valdības vārdā — A. Ibēra [*A. Hubert*] un L. van den Bruka [*L. Van den Broeck*], pārstāves, kurām palīdz P. Flemminks [*P. Vlaemminck*], *advocaat*,

- Dānijas valdības vārdā — J. Līsbergs [*J. Lüsberg*], pārstāvis,

- Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*], pārstāvis,

- Grieķijas valdības vārdā — N. Dafniu [*N. Dafniou*], O. Pacopulu [*O. Patsopoulou*] un M. Tasopulu [*M. Tassopoulou*], pārstāvji,

- Spānijas valdības vārdā — F. Diess Moreno [*F. Díez Moreno*], pārstāvis,

- Itālijas valdības vārdā — I. M. Bragulja [*I. M. Braguglia*], pārstāvis, kam palīdz D. del Gaico [*D. Del Gaizo*], *avvocato dello Stato*,

- Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*] un M. de Hrāfe [*M. de Grave*], pārstāvji,

- Austrijas valdības vārdā — K. Pezendorfere [*C. Pesendorfer*], pārstāve,

- Slovēnijas valdības vārdā — T. Miheliča [*T. Mihelič*], pārstāve,

- Somijas valdības vārdā — J. Heliskoski [*J. Heliskoski*], pārstāvis,

- Norvēģijas valdības vārdā — P. Venneross [*P. Wennerås*] un J. A. Dalbaks [*J. A. Dalbakk*], pārstāvji,

- Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — E. Traversa [*E. Traversa*] un M. Afonso [*M. Afonso*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2008. gada 14. oktobra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

¹ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt EKL 43., 49. un 56. pantu.

- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedības *Liga Portuguesa de Futebol Profissional* (turpmāk tekstā — “*Liga*”) un *Bwin International Ltd* (turpmāk tekstā — “*Bwin*”), kādreizējo *Baw International Ltd*, pret *Departamento de Jogos da Santa Casa da Misericórdia de Lisboa* (turpmāk tekstā — “*Santa Casa*”) ietvaros par naudas sodiem, kuras tām uzlikusi pēdējās minētas iestādes vadība sakarā ar to, ka tās esot pārkāpušas Portugāles tiesību aktus attiecībā uz noteiktu azartspēļu piedāvāšanu internetā.

Atbilstošās tiesību normas

Azartspēļu tiesiskais regulējums Portugālē

- 3 Portugālē uz azartspēlēm un spēlēm uz naudu attiecas vispārējs aizlieguma princips, tomēr valsts ir paturējusi iespēju saskaņā ar režīmu, ko tā uzskata par vispiemērotāko, atļaut tās tiešā pārraudzībā esošai organizācijai tiešā veidā rīkot vienu vai vairākas spēles vai arī nodot tiesības uz šādu spēļu rīkošanu gan peļņas, gan bezpeļņas privātām struktūrām, izmantojot konkursa procedūru saskaņā ar administratīvā procesa kodeksu.
- 4 Tādas azartspēles kā loterijas, izlozes un sporta derības Portugālē ir pazīstamas kā sociālās spēles (“jogos sociais”), un to rīkošana sistemātiski tiek uzticēta *Santa Casa*.
- 5 Katru azartspēli, ko rīko *Santa Casa*, izveido ar atsevišķu dekrētlīkumu, un to organizēšanu un rīkošanu, kā arī citu pēdējās minētās piedāvāto spēļu rīkošanu, tostarp likmju summu, laimestu sadalījuma plānu, izložu biežumu, konkrētu procentuālo lielumu katram laimestam, likmju vākšanas kārtību, autorizēto izplatītāju atlases kārtību, laimestu izmaksas kārtību un termiņus, nosaka ar valdības noteikumiem.

- 6 Pirmais lietā apskatītais spēles veids bija valsts loterija ("Lotaria Nacional"), kura izveidota ar 1783. gada 18. novembra Karalisko dekrētu un tiesības to rīkot nodotas *Santa Casa*, šo koncesiju pēc tam regulāri atjaunojot. Mūsdienās šī loterija nozīmē ikmēneša numuru izlozi.

- 7 Pēc vairākām izmaiņām likumdošanā *Santa Casa* ieguva tiesības organizēt arī citu veidu azartspēles, kuru pamatā ir numuru izloze vai sporta sacensības. Tā rezultātā tika izveidotas divas sporta derību spēles par futbolu, kuru nosaukumi ir "Totobola" un "Totogolo", kurās spēlētāji var slēgt derības par attiecīgi rezultātu (uzvara, neizšķirts vai zaudējums) un komandu gūto vārtu skaitu. Ir arī divas izložu spēles, proti, "Totoloto", kas ir 6 skaitļu no 49 skaitļiem izloze, un "EuroMillions", kas ir Eiropas loto spēle. Spēlētājiem, kas piedalās *Totobola* vai *Totoloto*, ir iespēja piedalīties spēlē ar nosaukumu "Joker", kurā tiek izlozēts viens skaitlis. Visbeidzot, ir arī "Lotaria Instantânea", kas ir momentloterija ar nokasāmo kartīti, tautā saukta "raspadinha".

Sociālo spēļu piedāvājums internetā

- 8 2003. gadā tiesisko regulējumu attiecībā uz loto spēlēm un derībām pielāgoja, lai tas atbilstu tehniskajai attīstībai, kura ļauj spēles piedāvāt elektroniskā vidē, it īpaši internetā. Šie pasākumi ir ietverti 2003. gada 8. novembra Dekrētlikumā Nr. 282/2003 (*Diário da República* I, A sērija, Nr. 259, 08.11.2003.). Tie būtībā paredz, no vienas puses, atļaut *Santa Casa* izplatīt savus produktus elektroniskā vidē un, no otras puses, paplašināt *Santa Casa* ekskluzīvās tiesības, tajās iekļaujot tiesības rīkot spēles, ko piedāvā elektroniskā vidē, it īpaši internetā, aizliedzot šos līdzekļus izmantot citiem operatoriem.

- 9 Dekrētlikuma Nr. 282/2003 2. pantā ir noteikts, ka attiecīgās spēles uz elektroniska datu nesēja, kā arī citas spēles, kuru rīkošanas tiesības ir piešķirtas *Santa Casa*, ekskluzīvi ar

sava *Departamento de Jogos* (Spēļu departaments) palīdzību rīko tikai *Santa Casa*, un tajā ir precizēts, ka šis režīms ir attiecināms uz visu valsts teritoriju, tostarp arī internetu.

10 Saskaņā ar Dekrētlikuma Nr. 282/2003 11. panta 1. punktu šādas darbības ir uzskatāmas par administratīviem pārkāpumiem:

“a) spēļu [kuru rīkošanas ekskluzīvās tiesības ir piešķirtas *Santa Casa*] izstrāde, organizēšana vai rīkošana elektroniskā veidā, pārkāpjot [šī dekrētlikuma] 2. pantu, kā arī virtuālo biļešu izdošana, izplatīšana vai pārdošana un attiecīgo izložu paziņošana neatkarīgi no tā, vai tas notiek valsts teritorijā vai ārpus tās;

b) loteriju vai citu izložu, kas līdzīgas *Lotaria Nacional* vai *Lotaria Instantânea*, izstrāde, organizēšana vai rīkošana elektroniskā veidā, pārkāpjot 2. pantā paredzēto ekskluzīvo režīmu, kā arī virtuālo biļešu izdošana, izplatīšana vai pārdošana un attiecīgo izložu paziņošana neatkarīgi no tā, vai tas notiek valsts teritorijā vai ārpus tās;

[..].”

11 Dekrētlikuma Nr. 282/2003 12. panta 1. punktā ir noteiktas maksimālās un minimālās summas naudas sodiem, ko piemēro par administratīviem pārkāpumiem, kuri paredzēti šī dekrētlikuma 11. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā. Attiecībā uz juridiskām personām ir noteikts, ka naudas sods nedrīkst būt mazāks par EUR 2000 un nedrīkst vairāk kā trīs reizes pārsniegt kopējo summu, par ko uzskata, ka tā iekasēta, rīkojot spēles, ar nosacījumu, ka šī trīskāršā summa ir lielāka par EUR 2000, bet nepārsniedz maksimālo summu EUR 44 890.

“Santa Casa” organizācija un darbības

- 12 *Santa Casa* darbības laikā, kad radās pamata prāvas fakti, bija noteiktas 1991. gada 26. augusta Dekrētlukumā Nr. 322/91 par *Santa Casa da Misericórdia de Lisboa* statūtiem (*Diário da República* I, A sērija, Nr. 195, 26.08.1991.), kurā grozījumi izdarīti ar 1999. gada 6. novembra Dekrētlukumu Nr. 469/99 (*Diário da República* I, A sērija, Nr. 259, 06.11.1999.; turpmāk tekstā — “Dekrētlukums Nr. 322/91”).
- 13 Dekrētlukuma Nr. 322/91 pamatojumā ir uzsvērts *Santa Casa* nozīmīgums vairākos aspektos — vēsturiskajā, sociālajā, kultūras un ekonomiskajā — un no tā tiek secināts, ka valdībai ir jāpievērš “īpaša un nepārtraukta vērība, lai novērstu neuzmanības iespējamību un kļūdas [...], tomēr tai [*Santa Casa*] piešķirot visplašāko autonomiju sociālo spēļu pārvaldībā un rīkošanā”.
- 14 Saskaņā ar tās statūtu 1. panta 1. punktu *Santa Casa* ir “sabiedriski noderīga administratīva juridiskā persona”. *Santa Casa* administratīvās struktūras atbilstoši tās statūtu 12. panta 1. punktam ir direktors un valde. Saskaņā ar minēto statūtu 13. pantu direktoru ieceļ ar premjerministra dekrētu, bet pārējos *Santa Casa* valdes locekļus ieceļ ar to valdības locekļu rīkojumiem, kuri to pārtrauga.
- 15 *Santa Casa* atbilstoši tās statūtu 20. panta 1. punktam ir tikušas uzticētas īpašas misijas tādās jomās kā ģimenes, maternitātes un bērnu aizsardzība, palīdzība neaizsargātiem un briesmās nokļuvušiem nepilngadīgajiem, palīdzība gados vecākām personām, sociālās situācijas, kas saistītas ar lielu trūkumu, un primārās un specializētās veselības aprūpes pakalpojumi.
- 16 No azartspēļu rīkošanas gūtie ienākumi tiek sadalīti starp *Santa Casa* un citām sabiedriski noderīgām iestādēm vai sociālajām jomām. Citas sabiedriski noderīgās

iestādes ir attiecīgi brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības, īpašas sociālās solidaritātes institūcijas, profilakses un rehabilitācijas iestādes personām ar invaliditāti, kā arī kultūras attīstības fondi.

- 17 Ar azartspēļu rīkošanu nodarbojas *Santa Casa* Spēļu departaments. Šī departamenta darbību regulē reglaments, kurš, tāpat kā *Santa Casa* statūti, ir pieņemts ar Dekrētlikumu Nr. 322/91, un tam ir pašam savas vadības un pārraudzības struktūras.
- 18 Spēļu departamenta vadībā atbilstoši tā reglamenta 5. pantam ietilpst *Santa Casa* direktors, kurš ir tā priekšsēdētājs *ex officio*, kā arī divi pārstāvošie administratori, kurus ieceļ ar darba un solidaritātes lietu ministra un veselības ministra kopēju dekrētu. Atbilstoši Spēļu departamenta reglamenta 8., 12. un 16. pantam lielākā daļa konkursu žūriju, izložu žūriju un sūdzību izskatīšanas komisiju locekļu ir valsts pārvaldes pārstāvji, proti, Galvenās finanšu pārvaldes un Lisabonas reģionālās valdības pārstāvji. Sūdzību izskatīšanas komisijas priekšsēdētājs, kuram ir noteicošās balsstiesības, ir tiesnesis, kuru ar dekrētu ieceļ tieslietu ministrs. Divi no trim šīs žūrijas locekļiem tiek iecelti attiecīgi ar galvenā finanšu inspektora un Lisabonas reģionālās pārvaldes vadītāja (prefekta) dekrētiem, bet trešo žūrijas locekli ieceļ *Santa Casa* direktors.
- 19 Spēļu departaments ir saņēmis valsts pārvaldes iestādes pilnvaras, lai varētu uzsākt, organizēt un izmeklēt pārkāpuma procedūras par gadījumiem, kad tiek nelikumīgi rīkotas azartspēles, kuru rīkošanas ekskluzīvās tiesības ir piešķirtas *Santa Casa*. Ar Dekrētlikumu Nr. 282/2003 minētā departamenta vadībai ir uzticētas nepieciešamās administratīvās pilnvaras, lai uzliktu naudas sodus, kas paredzēti šī dekrētlikuma 12. panta 1. punktā.

Pamata prāvas un prejudiciālais jautājums

- 20 *Bwin* ir tiešsaistes spēļu uzņēmums, kura juridiskā adrese ir Gibraltārā. Tā piedāvā azartspēles interneta vietnē.
- 21 *Bwin* nav uzņēmumu Portugālē. Tās serveri, kas nodrošina tiešsaistes piedāvājumu, atrodas Gibraltārā un Austrijā. Visas derības patērētāji slēdz tieši *Bwin* tīmekļa vietnē vai, izmantojot kādu citu tiešās saziņas līdzekli. Naudas likmes šajā vietnē tiek iemaksātas ar norēķinu kartes palīdzību vai arī ar citiem elektroniskajiem maksāšanas līdzekļiem. Iespējamie vinnesti tiek iemaksāti spēlētāja kontā, kuru *Bwin* atver katram spēlētājam. Šo naudu viņš var izmantot spēlēm, bet var arī lūgt to pārskaitīt uz viņa kontu bankā.
- 22 *Bwin* piedāvā plašu tiešsaistes azartspēļu loku, kurā ir sporta spēles, loto spēles, tādas kazino spēles kā rulete un pokers, kā arī spēles, kuru pamatā ir ciparu izlozes un kuras ir identiskas *Totoloto*, kuru rīko *Santa Casa*.
- 23 Piedāvātās sporta derības attiecas gan uz futbola spēļu rezultātiem, gan uz citu sporta sacensību rezultātiem. Dažādo spēļu iespējās ietilpst derības par Portugāles futbola čempionāta spēļu rezultātu (uzvara, neizšķirts vai zaudējums), kuras ir līdzvērtīgas *Santa Casa* ekskluzīvi piedāvātajām spēlēm *Totobola* un *Totogolo*. *Bwin* turklāt piedāvā derības tiešsaistē reālā laikā, to likmes ir mainīgas, un tās mainās atkarībā no sporta sacensību, par kurām ir noslēgtas attiecīgās derības, attīstības. Tāda informācija kā spēles rezultāts, pagājušais laiks, piešķirtās dzeltenās un sarkanās kartītes u.c. tiek parādīta reālā laikā *Bwin* interneta vietnē, tādējādi spēlētājiem ļaujot interaktīvi piedalīties derību slēgšanā sporta sacensību laikā.

- 24 Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumā norādīto *Liga* ir privāto tiesību juridiska persona, kas veidota kā bezpeļņas apvienība, kura apvieno visus klubus, kas Portugālē piedalās profesionālā futbola spēlēs. Tā nodarbojas ar valsts pirmās divīzijas futbola spēļu organizēšanu, un tās uzdevumos ietilpst šo sacīkšu izmantošana komerciāliem mērķiem.
- 25 *Liga* un *Bwin* savos Tiesai iesniegtajos apsvērumos ir precizējušas, ka saskaņā ar sponsorēšanas līgumu, ko tās bija noslēgušas 2005. gada 18. augustā, *Bwin* uz četrām sezonām, skaitot no 2005./2006. gada sezonas, ir kļuvusi par galveno Portugāles futbola pirmās divīzijas sponsoru. Saskaņā ar līguma noteikumiem pirmā divīzija, agrāk saukta “Super Liga”, mainīja savu nosaukumu un kļuva vispirms par “Liga betandwin.com”, bet vēlāk par “Bwin Liga”. Turklāt *Bwin* logotipi ir tikuši piestiprināti uz spēlētāju ekipējuma un izvietoti pirmās divīzijas klubu stadionos. *Liga* interneta vietnē ir ievietotas atsauces uz *Bwin* interneta vietni un saite uz to, kas patērētājiem Portugālē un citās valstīs ļauj izmantot šādi piedāvātos azartspēļu pakalpojumus.
- 26 *Santa Casa* Spēļu departaments tam ar Dekrētlikumu Nr. 282/2003 piešķirtās kompetences ietvaros pieņēma lēmumus, ar kuriem *Liga* tika uzlikts naudas sods EUR 75 000 apmērā, bet *Bwin* — EUR 74 500 apmērā par minētā dekrētlikuma 11. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā paredzētajiem administratīvajiem pārkāpumiem. Šajās summās juridiski ir apvienotas *Liga* un *Bwin* uzlikto naudas sodu summas — pirmkārt, par *Santa Casa* ekskluzīvi nodoto sociālo spēļu vai tām identisku spēļu izstrādi, organizēšanu un rīkošanu internetā un, otrkārt, par šo spēļu reklamēšanu.
- 27 *Liga* un *Bwin* cēla prasību iesniedzējtiesā ar lūgumu atcelt minētos lēmumus, it īpaši atsaucoties uz Kopienų tiesību normām un judikatūru attiecīgajā jomā.

28 Šādos apstākļos *Tribunal de Pequena Instância Criminal do Porto* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“[..] vai *Santa Casa* [..] monopoltiesības rada šķērsli pakalpojumu sniegšanas brīvībai, pārkāpjot pakalpojumu sniegšanas brīvības, brīvības veikt uzņēmējdarbību un maksājumu veikšanas brīvības principus, kas iedibināti attiecīgi EKL 49., 43. un 56. pantā, tādējādi, ka tās piemēro attiecībā pret [*Bwin*], proti, pakalpojumu sniedzēju, kura atrašanās vieta ir citā dalībvalstī, kur tas likumīgi sniedz tamlīdzīgus pakalpojumus, un kam nav neviena dibinājuma Portugālē?”

[..] vai Kopienų tiesībām un it īpaši iepriekš minētajiem principiem ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamata lietā apstrīdētais, kurā, no vienas puses, vienai vienīgai organizācijai tiek nostiprinātas monopoltiesības rīkot izlozes un totalizatorus un, no otras puses, šī kārtība tiek attiecināta uz “visu valsts teritoriju, ieskaitot [..] internetu”?”

Par lūgumu atkārtoti sākt mutvārdu procesu

29 Ar aktu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2008. gada 30. oktobrī, *Bwin* lūdza Tiesu atsākt mutvārdu procedūru, piemērojot Reglamenta 61. pantu.

30 Atbilstoši minētajai normai par šo lūgumu tika uzklauts ģenerālvokāts.

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 36 Savos Tiesai iesniegtajos apsvērumos Itālijas valdība apstrīd lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, pamatojot, ka ar iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu Tiesai tiek lūgts lemt par valsts tiesību normas saderīgumu ar Kopienu tiesībām.
- 37 Šajā sakarā jāatgādina, ka atbilstoši EKL 234. pantā paredzētās sadarbības sistēmas pamatā ir skaidra kompetenču sadale valsts tiesu un Tiesas starpā. Saskaņā ar šo pantu uzsāktas tiesvedības ietvaros valsts tiesību normu interpretācija ir valsts tiesu, nevis Tiesas kompetencē un tā nav tiesīga lemt par valsts tiesību normu atbilstību Kopienu tiesībām. Tomēr Tiesas kompetencē ir sniegt valsts tiesai visus norādījumus par Kopienu tiesību interpretāciju, kas ļauj tai pašai spriest par valsts tiesību normu saderību ar Kopienu tiesībām (2007. gada 6. marta spriedums apvienotajās lietās C-338/04, C-359/04 un C-360/04 *Placanica* u.c., Krājums, I-1891. lpp., 36. punkts).
- 38 Ir jāatzīst, ka ar savu jautājumu iesniedzējtiesa lūdz Tiesu paust viedokli nevis par konkrētā Portugāles tiesiskā regulējuma azartspēļu jomā saderīgumu ar Kopienu tiesībām, bet gan tikai par atsevišķiem, vispārīgā veidā izklāstītiem tā elementiem, proti, konkrēti — aizliegumu citiem pakalpojumu sniedzējiem, izņemot *Santa Casa*, tostarp citās dalībvalstīs dibinātiem pakalpojumu sniedzējiem, piedāvāt internetā Portugāles teritorijā šim operatoram ekskluzīvi nodotās azartspēles un tām identiskas spēles. Šāds lūgums ir pieņemams.
- 39 Tomēr Itālijas, Nīderlandes un Norvēģijas valdības, kā arī Eiropas Kopienu Komisija apšaubā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, jo tajā neesot pietiekamu norāžu uz pamata lietā piemērojamā Portugāles tiesiskā regulējuma saturu un mērķiem.

- 40 Attiecībā uz informāciju, kas ir jāiesniedz Tiesai saistībā ar prejudiciāla nolēmuma procedūru, ir jāatgādina, ka tās mērķis ir ne tikai ļaut Tiesai sniegt derīgas atbildes, bet tas ir drīzāk sniegt iespēju dalībvalstu valdībām un citām ieinteresētajām personām saskaņā ar Tiesas Statūtu 23. pantu iesniegt savus apsvērumus. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tādēļ, pirmkārt, ir nepieciešams, lai valsts tiesa noteiktu faktisko un tiesisko situāciju, ar kādu ir saistīti tās uzdotie jautājumi, vai vismaz paskaidrotu faktiskos apstākļus, ar kuriem ir pamatoti šie jautājumi. Otrkārt, lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu ir jānorāda precīzi iemesli, kuru dēļ valsts tiesa interesējas par Kopienu tiesību interpretāciju un uzskata, ka Tiesai ir jāuzdod prejudiciāli jautājumi. Šajā sakarā valsts tiesai ir jāsniedz vismaz minimāls skaidrojums par to, kāpēc tā ir izvēlējusies konkrētās Kopienu tiesību normas, kurām lūdz sniegt interpretāciju, un par saikni, ko tā saskata starp šīm normām un prāvā piemērojamajām valsts tiesību normām (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Placanica* u.c., 34. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 41 Šajā sakarā ir taisnība, ka gan dalībvalstu valdību un citu ieinteresēto lietas dalībnieku sniegto apsvērumu, gan arī Tiesas sniegtās atbildes precizitāte un lietderība var būt atkarīga no pamata lietā piemērojamā tiesiskā regulējuma satura un mērķu pietiekami detalizēta izklāsta. Tomēr, ņemot vērā valsts tiesu un Tiesas kompetenču sadalījumu, nevar prasīt, lai pirms vēšanās Tiesā valsts tiesa veiktu visus faktu konstatējumus un juridiskos vērtējumus, kas tai jāveic tās kā tiesas uzdevumu ietvaros. Ir pietiekami, ja pamata prāvas priekšmets, kā arī tās pamata vadlīnijas attiecībā uz Kopienu tiesisko regulējumu izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un dalībvalstis tādējādi var iesniegt savus apsvērumus atbilstoši Tiesas Statūtu 23. pantam un efektīvi piedalīties tiesvedībā Tiesā.
- 42 Pamata lietā iesniedzējtiesa šīs prasības ir izpildījusi. Iesniedzējtiesa ir definējusi Tiesai uzdotā prejudiciālā jautājuma faktoloģisko un tiesiskā regulējuma kontekstu. Tiktāl, ciktāl Portugāles tiesiskā regulējuma azartspēļu jomā mērķi nav identificēti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesai uz uzdoto jautājumu nāksies atbildēt, ņemot vērā

pamata lietas dalībnieku un Portugāles valdības Tiesai norādītos [regulējuma] mērķus. Šādos apstākļos Tiesa uzskata, ka tai ir visi nepieciešamie elementi, lai atbildētu uz šo jautājumu.

43 Ņemot vērā šos apsvērumus, lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāuzskata par pieņemamu.

Par prejudiciālo jautājumu

44 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa vaicā Tiesai, kā interpretēt EKL 43., 49. un 56. pantu.

Par EKL 43. un 56. panta piemērojamību

45 Tiktāl, ciktāl iesniedzējtiesas uzdotais jautājums attiecas ne tikai uz EKL 49. pantu, bet arī uz EKL 43. un 56. pantu, uzreiz ir jānorāda, ka, ņemot vērā lietas materiālos ietverto informāciju, nešķiet, ka divi pēdējie minētie panti būtu piemērojami pamata lietā.

46 Attiecībā uz EKL 43. panta piemērojamību ir skaidrs, ka *Bwin* savas darbības Portugālē veic tikai ar interneta starpniecību, neizmantojot Portugāles teritorijā esošus starpniekus, un tādējādi tai nav galvenā uzņēmuma vai filiāļu Portugālē. Tāpat arī no lietas dokumentiem neizriet, ka *Bwin* būtu bijis nodoms pārcelt savu darbības vietu uz Portugāli. Līdz ar to nekas nenorāda uz to, ka pamata lietā būtu piemērojami Līguma noteikumi par brīvību veikt uzņēmējdarbību.

47 Attiecībā uz EKL 56. panta piemērojamību ir jāatzīst, ka pamata lietā apskatāmā tiesiskā regulējuma iespējamā kapitāla brīvu apriti un maksājumu veikšanas brīvību ierobežojošā iedarbība ir tikai neizbēgamas iespējamo pakalpojumu brīvas aprites ierobežojumu sekas. Ja valsts tiesiskais regulējums vienlaicīgi ir piesaistīts vairākām pamatbrīvībām, Tiesa principā to izskata tikai attiecībā pret vienu no šīm pamatbrīvībām, ja izrādās, ka pārējās ir visai otršķirīgas salīdzinājumā ar pirmo un var tai tikt piesaistītas (šajā sakarā skat. 2006. gada 3. oktobra spriedumu lietā *C-452/04 Fidium Finanz*, Krājums, I-9521. lpp., 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 Šādos apstākļos uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu ir jāatbild vienīgi EKL 49. panta sakarā.

Par prejudiciālā jautājuma tvērumu

49 Pamata prāva attiecas uz konkrētu azartspēļu pārdošanu Portugālē, izmantojot elektronisku datu nesēju, proti, internetu. *Bwin*, pakalpojumu sniedzēja — privāttiesību subjekts — kura ir dibināta citā dalībvalstī, piedāvā azartspēles Portugālē vienīgi ar interneta starpniecību, un Dekrētlukuma Nr. 282/2003 11. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā paredzētie administratīvie pārkāpumi, kuros pamata lietas ietvaros tiek vainotas *Liga* un *Bwin*, attiecas tikai uz darbībām, kas saistītas ar elektroniskā veidā organizētām spēlēm.

50 Tādēļ iesniedzējtiesas uzdotais jautājums ir jāsaprot tādējādi, ka ar to būtībā tiek vaicāts, vai ar EKL 49. pantu ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums kā pamata prāvā apskatāmais, saskaņā ar kuru tādiem pakalpojumu sniedzējiem kā *Bwin*, kas dibināti citās dalībvalstīs, kurās tie likumīgi sniedz identiskus pakalpojumus, tiek aizliegts piedāvāt azartspēles internetā minētās dalībvalsts teritorijā.

Par pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu esamību

- 51 EKL 49. pants pieprasa ne tikai novērst jebkādu citā dalībvalstī reģistrēta pakalpojumu sniedzēja diskrimināciju tā valstiskās piederības dēļ, bet arī atcelt jebkuru ierobežojumu — pat ja to vienādi piemēro valsts un citu dalībvalstu pakalpojumu sniedzējiem —, ja tas ir tāds, kas aizliedz, traucē vai padara darījumus mazāk pievilcīgus pakalpojumu sniedzējam, kurš reģistrēts citā dalībvalstī, kurā tas likumīgi sniedz analogus pakalpojumus (šajā sakarā skat. 1991. gada 25. jūlija spriedumu lietā *C-76/90 Säger, Recueil*, I-4221. lpp., 12. punkts, un 2000. gada 3. oktobra spriedumu lietā *C-58/98 Corsten, Recueil*, I-7919. lpp., 33. punkts). Turklāt no pakalpojumu sniegšanas brīvības ieguvējs ir kā pakalpojumu sniedzējs, tā arī to saņēmējs (šajā sakarā skat. 1984. gada 31. janvāra spriedumu apvienotajās lietās 286/82 un 26/83 *Luisi* un *Carbone, Recueil*, 377. lpp., 16. punkts).
- 52 Ir skaidrs, ka dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar kuru tādiem pakalpojumu sniedzējiem kā *Bwin*, kuru juridiskā adrese atrodas citās dalībvalstīs, tiek aizliegts piedāvāt pakalpojumus minētās dalībvalsts teritorijā ar interneta starpniecību, ir EKL 49. pantā paredzētās pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums (šajā sakarā skat. 2003. gada 6. novembra spriedumu lietā *C-243/01 Gambelli u.c., Recueil*, I-13031. lpp., 54. punkts).
- 53 Turklāt šāds tiesiskais regulējums ierobežo attiecīgās dalībvalsts iedzīvotāju brīvību ar interneta starpniecību izmantot citās dalībvalstīs piedāvātos pakalpojumus.
- 54 Tādēļ ir jāsecina — kā to skaidri norādījusi Portugāles valdība — ka pamata lietā apskatāmais tiesiskais regulējums ietver EKL 49. pantā paredzētās pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu.

Par pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojuma pamatojumu

- 55 Ir jāpārbauda, cik lielā mērā pamata lietā apskatāmais ierobežojums ir pieņemams, pamatojoties uz EKL 45. un 46. pantā skaidri paredzētajiem izņēmumiem, kas piemērojami šajā jomā saskaņā ar EKL 55. pantu, vai atbilstoši Tiesas judikatūrai pamatots ar primāriem vispārīgo interešu apsvērumiem.
- 56 Ar EKL 46. panta 1. punktu tiek pieļauti ierobežojumi, kas pamatoti ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai veselības aizsardzības interesēm. Šajā sakarā judikatūrā ir atzīta virkne tādu ārkārtēju vispārējo interešu iemeslu kā patērētāju aizsardzība, krāpšanas novēršana un izvairīšanās no pilsoņu pamudināšanas uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēli, kā arī sabiedriskās kārtības traucējumu vispārīga novēršana (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Placanica* u.c., 46. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 57 Šajā kontekstā — kā to atgādinājušas arī lielākā daļa dalībvalstu, kas iesniegušas Tiesai savus apsvērumus — ir jākonstatē, ka azartspēļu tiesiskais regulējums ir viena no jomām, kurās dalībvalstu starpā pastāv ievērojamas atšķirības morāles, reliģijas un kultūras aspektos. Tā kā šajā jomā nav veikta saskaņošana Kopieniu līmenī, tad katrai dalībvalstij pašai šajā jomā atbilstoši savai vērtību skalai ir jāizvērtē attiecīgo interešu aizsardzībai izvirzāmās prasības (it īpaši skat. 1979. gada 14. decembra spriedumu lietā 34/79 *Henn* un *Darby*, *Recueil*, 3795. lpp., 15. punkts; 1994. gada 24. marta spriedumu lietā C-275/92 *Schindler*, *Recueil*, I-1039. lpp., 32. punkts; 2001. gada 20. novembra spriedumu lietā C-268/99 *Jany* u.c., *Recueil*, I-8615. lpp., 56. un 60. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Placanica* u.c., 47. punkts).
- 58 Tikai tas vien, ka kāda dalībvalsts ir izvēlējusies tādu aizsardzības sistēmu, kas atšķiras no tās, ko pieņēmusi kāda cita dalībvalsts, nevar ietekmēt novērtējumu par šajā jomā veikto pasākumu nepieciešamību un samērīgumu. Šie aspekti ir jāvērtē tikai atkarībā no mērķiem, kurus izvirzījušas attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes, un no aizsardzības līmeņa, kuru tās paredzējušas ieviest (1999. gada 21. septembra spriedums lietā C-124/97 *Läärä* u.c., *Recueil*, I-6067. lpp., 36. punkts, un 1999. gada 21. oktobra spriedums lietā C-67/98 *Zenatti*, *Recueil*, I-7289. lpp., 34. punkts).

- 59 Dalībvalstis var brīvi noteikt savas politikas mērķus azartspēļu jomā un vajadzības gadījumā precīzi definēt nepieciešamo aizsardzības līmeni. Tomēr to noteiktajiem ierobežojumiem ir jāatbilst no Tiesas judikatūras izrietošajām samērīguma prasībām (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Placanica* u.c., 48. punkts).
- 60 Tādējādi šajā lietā ir jāpārbauda, vai ierobežojums, kas ar pamata lietā apskatāmo tiesisko regulējumu ir uzlikts azartspēļu rīkošanai internetā, ir piemērots, lai varētu īstenot vienu vai vairākus attiecīgās dalībvalsts izvirzītos mērķus, un vai tas nepārsniedz to, kas nepieciešams šī mērķa vai mērķu sasniegšanai. Katrā ziņā šie ierobežojumi ir jāpiemēro nediskriminējošā veidā (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Placanica* u.c., 49. punkts).
- 61 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka, pirmkārt, valsts tiesiskais regulējums var nodrošināt izvirzītā mērķa sasniegšanu vienīgi tad, ja tas patiešām atbilst rūpēm to sasniegt saskanīgā un sistemātiskā veidā (2009. gada 10. marta spriedums lietā *C-169/07 Hartlauer*, Krājums, I-1721. lpp., 55. punkts).
- 62 Portugāles valdība un *Santa Casa* uzskata, ka valsts tiesiskā regulējuma galvenais mērķis ir cīņa ar noziedzību, precīzāk, azartspēļu spēlētāju aizsardzība pret krāpnieciskām to rīkotāju darbībām.
- 63 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka cīņu ar noziedzību var uzskatīt par primāru vispārējo interešu apsvērumu, kas var pamatot ierobežojumu azartspēļu jomā, pakalpojumus piedāvāt ļaujot tikai apstiprinātiem pakalpojumu sniedzējiem. Ņemot vērā iespaidīgās summas, kādas iespējams iekasēt azartspēlēs, un laimestus, kādus var gūt spēlētāji, šīs spēles ir paaugstināts risks minēto krāpšanas darbību iespējamībai.

- 64 Turklāt Tiesa ir atzinusi, ka spēļu ierobežošana, piemērojot monopolu, rada iespēju to rīkošanu novirzīt pārraugāmā gultnē un novērst šīs rīkošanas riskus saistībā ar krāpnieciskām vai noziedzīgām darbībām (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Läärä* u.c., 37. punkts, un lietā *Zenatti*, 35. punkts).
- 65 Portugāles valdība norāda, ka azartspēļu rīkošanas monopoltiesību piešķiršana *Santa Casa* ļauj nodrošināt kontrolētas un drošas sistēmas darbību. No vienas puses, *Santa Casa* ilgā pieredze, kas pārsniedz jau piecus gadsimtus, pierāda šīs iestādes uzticamību. No otras puses, valdība uzsver, ka *Santa Casa* darbojas tiešā tās pakļautībā. Azartspēļu tiesiskais režīms, *Santa Casa* statūti un valdības iesaistīšana tās vadības locekļu iecelšanā ļauj valstij attiecībā uz *Santa Casa* īstenot efektīvu aizsardzību. Šis tiesiskais un statūtos paredzētais režīms sniedz pietiekamas garantijas valstij attiecībā uz normu par *Santa Casa* rīkoto azartspēļu godīgumu ievērošanu.
- 66 Šajā sakarā no šī sprieduma 12.–19. punktā izklāstītā valsts tiesiskā regulējuma izriet, ka *Santa Casa* organizācijas un darbības pamatā ir apsvērumi un prasības, kuru mērķis ir sabiedrības interešu aizsardzība. *Santa Casa* Spēļu departamentam ir piešķirtas administratīvas iestādes pilnvaras, lai tas varētu uzsākt pārkāpuma procedūras sakarā ar to azartspēļu neatļautu rīkošanu, kas ar monopoltiesībām piešķirtas *Santa Casa*.
- 67 Šajā sakarā ir jāpiekrīt, ka azartspēļu rīkošanas internetā monopoltiesību piešķiršana tikai vienam pakalpojumam — kā *Santa Casa* — kurš ir tieši pakļauts valsts iestādēm, tādos apstākļos kā pamata lietā minētie var ļaut šo spēļu rīkošanu novirzīt pārraugāmā gultnē un to var uzskatīt par piemērotu, lai īstenotu patērētāju aizsardzību pret krāpnieciskām pakalpojumu sniedzēju darbībām.
- 68 Runājot par pamata lietā apstrīdētā tiesiskā regulējuma nepieciešamību, Portugāles valdība uzskata, ka dalībvalsts iestādēm attiecībā uz pakalpojumu sniedzējiem, kuru

juridiskā adrese neatrodas valsts teritorijā un kuri savu pakalpojumu piedāvāšanai izmanto internetu, nav tādas pašas kontroles iespējas, kādas tās ir attiecībā uz tādu pakalpojumu sniedzēju kā *Santa Casa*.

- 69 Šajā sakarā ir jānorāda, ka internetā piedāvāto azartspēļu jomā nav veikta saskaņošana Kopienas līmenī. Tādēļ dalībvalstij ir tiesības uzskatīt, ka tikai tas vien, ka tāds pakalpojumu sniedzējs kā *Bwin* likumīgi piedāvā minētajā jomā ietilpstošus pakalpojumus internetā citā dalībvalstī, kurā atrodas tā juridiskā adrese, un uz to faktiski jau attiecas šīs citas dalībvalsts tiesību normas un kompetento iestāžu kontrole, nav pietiekama garantija patērētāju aizsardzībai pret krāpšanas un noziedzības riskiem, ņemot vērā grūtības, ar kurām šajā sakarā var nākties saskarties dalībvalstij, kurā atrodas pakalpojumu sniedzēja juridiskā adrese, lai izvērtētu pakalpojumu sniedzēju profesionālo godīgumu.
- 70 Turklāt, tā kā nav tieša kontakta patērētāja un pakalpojumu sniedzēja starpā, internetā piedāvātās azartspēles ietver dažāda rakstura un mēroga riskus saistībā ar iespjamu pakalpojumu sniedzēju izdarītu patērētāju krāpšanu salīdzinājumā ar šo spēļu tradicionālo tirgu.
- 71 Pie tam nevar arī izslēgt iespēju, ka tāds pakalpojumu sniedzējs, kurš sponsorē dažas sacensības, par kurām tas pieņem derības, kā arī dažas komandas, kas šajās sacensībās piedalās, varētu atrasties situācijā, kas tam ļauj tieši vai netieši ietekmēt to rezultātu un tādējādi palielināt savu peļņu.
- 72 No šiem apsvērumiem izriet, ka pamata lietā apskatāmais ierobežojums, ņemot vērā azartspēļu piedāvāšanas internetā īpatnības, ir uzskatāms par pamatotu ar mērķi apkarot krāpšanu un noziedzību.

73 Tādēļ uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka ar EKL 49. pantu nav pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums kā pamata prāvā apskatāmais, saskaņā ar kuru tādiem pakalpojumu sniedzējiem kā *Bwin*, kas dibināti citās dalībvalstīs, kurās tie likumīgi sniedz identiskus pakalpojumus, tiek aizliegts piedāvāt azartspēles internetā minētās dalībvalsts teritorijā.

Par tiesāšanās izdevumiem

74 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

ar EKL 49. pantu nav pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums kā pamata prāvā apskatāmais, saskaņā ar kuru tādiem pakalpojumu sniedzējiem kā *Bwin*, kas dibināti citās dalībvalstīs, kurās tie likumīgi sniedz identiskus pakalpojumus, tiek aizliegts piedāvāt azartspēles internetā minētās dalībvalsts teritorijā.

[Paraksti]